

зарєєстрованих заяв та повідомлень спостерігається в усіх без виключення регіонах держави.

V. Зменшення кількості необґрунтовано закритих кримінальних проваджень.

Крім цього, керівництвом Національної поліції взято на особистий контроль законність закриття кримінальних проваджень та якість їх розслідування. Як наслідок, при незначному збільшенні на 6% загальної кількості зарєєстрованих кримінальних правопорушень (з урахуванням закритих за п.п. 1,2,4,6 ч. 1 ст. 284 КПК) число їх закриття зменшилось на 13%, що у свою чергу спонукало зростання на 23% кількості зарєєстрованих до ЄРДР кримінальних правопорушень (без урахування закритих за п.п. 1,2,4,6 ч. 1 ст. 284 КПК) за якими досудове розслідування триває.

Для прикладу: в м. Києві з початку року загальна кількість зарєєстрованих кримінальних правопорушень (з урахуванням закритих за п.п. 1,2,4,6 ч. 1 ст. 284 КПК) збільшилась на 3%. При цьому, внаслідок зменшення на 37% кількості закритих, кількість проваджень унесених до ЄРДР (без врахування закритих за п.п. 1,2,4,6 ч. 1 ст. 284 КПК) та за якими досудове розслідування триває збільшилась на 52%.

Крім цього слід враховувати, що керівництвом МВС та Національної поліції прийнято рішення про відхід від старих критеріїв оцінювання ефективності діяльності поліції (міліції), яка базувалась на порівнянні статистичних показників.

Змагальність запропонованої системи спонукала керівників окремих органів до гонитви за показниками з метою досягнення передових позицій у рейтингу. Це призводило до маніпулювання статистичними даними, приховування злочинів від реєстрації, нехтування своїми проблемами обов'язками щодо служіння суспільству.

Ураховуючи викладене, а також, насамперед, з метою мінімізації випадків порушення прав громадян правоохоронцями основним критерієм оцінки ефективності роботи працівників поліції визначено рівень довіри населення. Відповідне положення закріплено у ст. 11 Закону України "Про Національну поліцію".

Кардинальна зміна вектора в системі оцінювання ефективності роботи органів та підрозділів поліції вже принесла перші позитивні результати у вигляді зменшення кількості необґрунтовано закритих кримінальних проваджень. Фактично працівники поліції припинили практику відшукування мотивів для їх закриття з метою покращення статистичних показників своєї роботи. Як наслідок, за різними оцінками соціологів, рівень довіри громадян до поліції збільшився в рази.

Висновки. На сьогодні формування криміногенної ситуації обумовлюється рядом чинників, в першу чергу, економічного та соціального спрямування. Стабілізація ситуації за визначеними напрямками безумовно матиме позитивний вплив на оперативну обстановку у державі. Від часу здобуття країною незалежності, структура злочинності в Україні зазнала серйозних змін.

Література

1. Експрес-випуски Держстату України. Соціально-економічне становище України за січень-серпень 2016 року [Електронний ресурс]. - Режим доступу:

<http://www.ukrstat.gov.ua>.

2. Про внесення зміни до статті 23 Закону України "Про Національну поліцію" щодо уточнення деяких положень: Закон України № 1394-VIII від 31.05.2016 року [Електронний ресурс]. - Режим доступу:

<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/ru/1394-19>.

3. Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо удосконалення порядку зарахування судом строку попереднього ув'язнення у строк покарання: Закон України № 838-VIII від 26.11.2015 року [Електронний ресурс]. - Режим доступу:

<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/838-19>.

Борець Т.О.,

Національна академія внутрішніх справ

Надійшла до редакції: 19.11.2016

УДК 343.92

ФІНАНСУВАННЯ ТЕРОРИЗМУ ЯК ЗЛОЧИН ТЕРОРИСТИЧНОЇ СПРЯМОВАННОСТІ

Загороднюк С. О.

Допілка В. О.

Стаття присвячена дослідженню понять "тероризм" та "фінансування тероризму", опрацьовано статистичні дані щодо терористичної діяльності в Україні, зазначено фактори, що можуть сприяти появі підґрунтя для терористичної діяльності в країні, досліджено основні міжнародно-правові акти у сфері протидії фінансуванню тероризму, включаючи міжнародні конвенції, резолюцію Ради Безпеки ООН.

Ключові слова: тероризм, фінансування тероризму, легалізація (відмивання) доходів, резолюція, конвенція.

Стаття посвящена исследованию понятия "терроризм" и "финансирование терроризма", обработаны статистические данные о террористической деятельности в Украине, указаны факторы, которые могут способствовать появлению террористической деятельности в стране, исследованы основные международно-правовые акты в сфере противодействия

© С.О. Загороднюк, В.О. Допілка, 2016

финансированию терроризма, включая международные конвенции, резолюцию Совета Безопасности ООН.

Ключевые слова: терроризм, финансирование терроризма, легализация (отмывание) доходов, резолюция, конвенция.

The article focuses on the notions "terrorism", and "terrorism financing"; It is processed the terrorist activity statistics in Ukraine; outlined the factors that may contribute to ground for terrorist activity in country; examined the main international instruments in the fight against terrorist financing, including the

International Convention, Resolution of the UN Security Council; given the comparison of key terms and provisions of international conventions on the laws of Ukraine in the field of terrorist financing. It was shown the influence of international law on the process of anti-terrorism legislation of Ukraine; examined the genesis of Ukrainian legislation in combating and countering the terrorism

**ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ
ПРАВНИЧИЙ ЧАСОПИС**

---

financing. The basic issues that arise in law enforcement practitioners on the application of the rules governing mechanism for identifying and overlapping channels of financing terrorist activities were defined. It is considered the point of view of scientists on the importance of criminalization of terrorist financing. In Ukraine the ascertainment of the criminal liability for terrorist financing was proved by the need of time. Not only the requirements of international regulatory acts motivated Ukrainian legislators to adopt the appropriate amendments to national legislation but also the objective reality. It was made the basic conclusions about the presence of sufficiently strong international legal framework in the fight against terrorist acts and terrorist financing.

Keywords: terrorism, financing of terrorism, legalization (laundering) of incomes, resolution, convention.

Мета: дослідження проблем кримінально-правової відповідальності за фінансування тероризму.

Поняття “тероризм” вперше було внесено в політичний словник завдяки Едмонду Берку, який застосував цей термін, визначаючи французьку революцію як “епоху терору” [1], що зробило ідентичними такі поняття як “терор” та “тероризм”.

Тероризм виникає, коли у суспільстві має місце криза, насамперед, у сфері ідеології і державного управління. У такому суспільстві з’являються різноманітні опозиційні групи - політичні, соціальні, національні, релігійні, для яких стають сумнівними законність та доцільність існування чинної влади. Якщо зазначені групи доходять висновку, що не можуть домогтися своїх цілей законним шляхом, вони можуть спробувати досягти бажаного результату за допомогою насильства, тобто тероризму.

Термін “фінансування” використовується для визначення операції, яка складається з того, щоб передбачити джерело необхідних ресурсів для збору коштів. Мається на увазі мобілізація власних коштів (самофінансування) чи потреба зовнішнього фінансування, яка буде задоволена завдяки здатності до фінансування, яку проявляють інші суб’єкти. Етимологія дозволяє виявити справжній сенс “фінансування”, адже воно тісно пов’язане з поняттям “вдале завершення” якої-небудь ініціативи, операції: від латинського слова “finis” (кордон, межа, кінець); тобто “фінансувати” означає завершити операцію, тобто зробити так, щоб покрити потребу в ресурсах, грошах або цінностях.

Фінансування тероризму - це сукупність методів і засобів покриття витрат, необхідних для вчинення терористичного акту чи діяльності терористичної групи (організації). Коштами в даному випадку можуть бути гроші, цінні папери, валютні цінності, послуги по економічному плануванню діяльності терористичної групи (організації), економічні поради для забезпечення ефективності фінансування терористичної діяльності, а також інші матеріальні цінності за виключенням зброї.

Фінансування тероризму відноситься до числа конвенційних злочинів, тобто до тих злочинів, до яких людство вже висловило своє ставлення у низці прийнятих міжнародних документів (конвенцій та резолюцій).

Проблемам відповідальності за фінансування тероризму приділяли увагу такі науковці як В. Ф. Антипенко, А. С. Беніцький, С. Б. Гавриш, В. О. Глушков, Драний В. В., В. П. Ємельянов, В. С. Зеленецький, В. С. Канцір, О. Є. Користін, В. Н. Кубальський, О. В. Шамара.

Основне завдання міжнародно-правової основи у сфері протидії фінансуванню тероризму полягає не тільки в тому, щоб регулювати питання міжнародного співробітництва, а, в першу чергу, забезпечити створення відповідних національних режимів в кожній країні.

Зважаючи на намагання нашої держави відповідати рівню сучасної європейської держави, необхідно враховувати вимоги основних міжнародно-правових актів у сфері протидії фінансуванню тероризму, включаючи міжнародні конвенції, резолюції Ради Безпеки ООН. Саме міжнародні нормативно-правові акти суттєво впливають на формування вітчизняної правової доктрини щодо протидії фінансуванню тероризму. Одним з таких актів, до якого приєдналась Україна, є Міжнародна Конвенція про боротьбу з фінансуванням тероризму та Законом України від 12.09.2002р. № 149-IV “Про ратифікацію Міжнародної конвенції про боротьбу з фінансуванням тероризму”. На виконання положень зазначеної Конвенції Законом України № 228-IV від 21.11.2002р. було затверджено Концепцію державної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, стосовно якої було внесено ряд змін до законодавства України.

Так, було прийнято Закон України № 249-IV від 28.11.2002 р. “Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму”, в якому було законодавчо закріплене поняття фінансування тероризму - надання чи збір активів будь-якого роду з усвідомленням того, що їх буде використано повністю або частково для організації, підготовки і вчинення окремим терористом або терористичною організацією визначеного КК України терористичного акту, втягнення у вчинення терористичного акту, публічних закликів до вчинення терористичного акту, створення терористичної групи чи терористичної організації, сприяння вчиненню терористичного акту, будь-якої іншої терористичної діяльності, а також спроби здійснення таких дій. У подальшому дане визначення знайшло своє відображення в Законі України № 638-IV від 20.03.2003р. “Про боротьбу з тероризмом” у такому ж самому вигляді. [2, с. 189-196] Отже, змістовно це формулювання відповідає міжнародному визначенню фінансування тероризму.

Наступним кроком у виконанні Україною вимог ратифікованої Міжнародної Конвенції про боротьбу з фінансуванням тероризму стало запровадження у вітчизняному законодавстві кримінальної відповідальності за фінансування тероризму.

Небезпечно недооцінювати загрозу терористичної діяльності для України, особливо в умовах глобалізації і можливого експорту терористичної діяльності в нашу державу. Хоча в науці й досі висловлюється думка, що криміналізація різних проявів терористичної спрямованості, зокрема й фінансування тероризму, є зайвою, оскільки наявних кримінально-правових засобів для боротьби із зазначеним суспільно-небезпечним посяганням в Кримінальному кодексі України цілком достатньо [3, с. 6].

Слід зазначити, що в Україні є низка зовнішніх і внутрішніх факторів, що можуть сприяти появі підґрунтя для терористичної діяльності на теренах нашої держави. До найбільш характерних чинників, які сприяють виникненню зовнішніх терористичних загроз, експерти відносять наступні:

- геополітичне розташування України - територією держави пролягають маршрути міграції й товарообміну

між Азією та Європою, що супроводжується можливістю нелегального перетинання кордону та контрабанди;

- перенесення на територію України етнічних та релігійних конфліктів з інших країн;

- поширення впливу закордонних ісламістських центрів на пострадянському просторі, у т. ч. в Україні, а також інспірування іноземними державами сепаратистських рухів серед представників національних меншин в Україні, створення еміграційного потенціалу;

- проведення активних контртерористичних заходів у суміжних державах, що провокує виникнення потоків біженців в Україну;

- участь України в антитерористичній коаліції та інших міжнародних антитерористичних заходах;

- загроза громадянам та об'єктам України з боку міжнародних терористичних, екстремістських організацій та кримінальних структур за кордоном [4, с. 92-93].

До внутрішніх чинників відносяться - нестабільність економічних, соціально-політичних, національно-етнічних, релігійних та деяких інших процесів, що відбуваються в Україні. До окремих чинників та передумов, які посилюють загрозу виникнення терористичної діяльності можна віднести: наявність прихильників міжнародних терористичних організацій на території України; посилення фундаменталістського впливу в Україні; значне збільшення міграційних потоків із країн Близького та Середнього Сходу, наявність в Україні об'єктів підвищеної небезпеки тощо [5, с. 46]. Крім того, науково-технічний прогрес розширює можливість вчинення терористичних актів як шляхом застосування нових засобів руйнування і знищення людей, так і шляхом збільшення кола предметів цього злочину. Україна на своїх теренах має значну кількість об'єктів, що можуть стати об'єктом терористичних спрямувань - атомні, теплові та гідроелектростанції, великі хімічні виробництва, дамби, великі водоймища, нафто та газопроводи, бази і склади військової техніки тощо. Все це може стати цілями вчинення терористичних актів, що може спричинити надзвичайні ситуації, які мають небезпечні соціальні, екологічні економічні наслідки для суспільства [6, с. 122]. Наведений перелік внутрішніх чинників, які потребують особливої уваги щодо можливості здійснення терористичної діяльності не є вичерпним. Його можна продовжувати, але суть залишається незмінною - Україна знаходиться в зоні ризику виникнення терористичних проявів.

Крім того, необхідність законодавчого закріплення кримінальної відповідальності за фінансування тероризму - діяння, яке сьогодні ще не зустрічається на теренах України, пояснюється ще тим, що кримінальне законодавство повинно охоплювати всі нові форми злочинності, навіть якщо ці форми в деяких країнах ще не існують. Адже легше попередити явище, ніж боротися з його негативними наслідками.

Хоча удосконалення антитерористичного законодавства не вирішує всіх проблем, яке створює сьогодні тероризм для окремих країн та цілого світу. Адже закони, спрямовані на боротьбу з тероризмом, націлені на припинення терористичних проявів та покарання осіб. Між тим є найважливішим запобігти такого роду діям.

Розвиток чинного кримінального законодавства відбувається на основі врахування основоположних норм міжнародного права. Адже боротьба з тероризмом загалом та фінансуванням тероризму, зокрема, потребує міжнародно-правового співробітництва у цій сфері, потребує застосування уніфікованих підходів у

визначенні понять та кваліфікації терористичних діянь або терористи та ті, хто їм сприяє не могли уникнути кримінальної відповідальності [7, с. 501].

Міжнародно-правова основа протидії фінансуванню тероризму в цілому сформована. Проте прогалини, які виявляються в процесі застосування державними органами та організаціями правових норм, що регулюють механізм виявлення і перекриття каналів фінансування терористичної діяльності, розвиток міжнародного досвіду в цьому напрямку, створюють необхідність подальшого вдосконалення внутрішнього законодавства з метою підвищення ефективності правового забезпечення протидії фінансуванню тероризму.

Отже, можна зробити такий висновок: враховуючи, що без фінансової підтримки терористичних груп, об'єднань, та й самого тероризму в цілому їх існування не є можливим, світове співтовариство, в тому числі й Україна, використовує всі наявні можливості для активізації своєї діяльності в боротьбі з вказаними негативними проявами. Для цього відповідні органи, як на рівні окремих країн, так і міжнародних організацій (типу Інтерпол) зобов'язані постійно здійснювати заходи з виявлення, попередження та припинення фактів фінансування тероризму. Для України встановлення кримінальної відповідальності за фінансування тероризму виявилось потребою часу. Не тільки виконання вимог міжнародних нормативно-правових актів спонукало нашого законодавця прийняти відповідні зміни до вітчизняного законодавства а і об'єктивна реальність.

Література

1. Берк Э. Размышления о революции во Франции // Великая французская революция [Электронный ресурс] - М., 1999 - Режим доступа: <http://liberte.newmail.ru/Books/Burke1.html>
2. Драний В. В. Сутність фінансування тероризму / В. В. Драний // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. - 2012. - № 6. - С. 189-196.
3. Кубальський В. Н. Кримінально-правові проблеми протидії тероризму в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 / В. Н. Кубальський. - К., 2007. - С. 6.
4. Леонов Б. Щодо оцінки терористичної загрози в Україні / Б. Леонов // Державна політика протидії тероризму: пріоритети та шляхи реалізації : збірник матеріалів "круглого столу". - К. : НІСД, 2011. - С. 92-93.
5. Державна політика у сфері запобігання тероризму: міжнародний досвід і його актуальність для України: Збірник матеріалів науково-практичної конференції (м. Київ, 31 жовтня 2008 року). - К.: Інтертехнологія, 2008. - С. 46.
6. Качинський А. Б. Екологічна безпека України: системний аналіз, перспективи покращення / А. Б. Качинський. - К. : НІСД, 2001. - С. 312 с.
7. Канцір В. С. Тероризм у сучасному глобалізаційному просторі: філософсько-правовий вимір : [монографія] / Володимир Степанович Канцір. - Львів : Край, 2011. - 558 с.

*Загороднюк С. О.,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального права
та кримінології*

*Допілка В. О.,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри "Транспортне право" ОНМУ
Надійшла до редакції: 13.11.2016*